

Τὰ μνημονεύόμενα τῆς ἤδη πρὸ
ἑπτὰ ἑνιαυτῶν ἀναγνωσθεΐσης
ἡμῖν ἱστορίας τοῦ σιαχ Ναδῖρ,
συντεθείσης παρὰ τοῦ Βα-
τάτση βυζαντιοῦ.

Εν κώμη τινὶ τοῦ μεγάλου καὶ καλλί-
στου νομοῦ τῆς Περσίας Χορασάν, τῆς
πάλαι Βακτριανῆς, ὅπου τὸ δέρετρον
τῶν βασιλέων τῆς Περσίας ἐτύγγανεν, ἦν
τις ἀποχειροβίωτος κάτοικος, μικρὰ πάντη
πράττων, καὶ λιτῶς καὶ πενιχρῶς τὰ πρὸς
τὸ ζῆν αὐτῷ τε καὶ τῇ πατριᾷ αὐτοῦ πορι-
ζόμενος· σισυροποιὸς γὰρ τοῖς συγκωμῆ-
ταις αὐτοῦ ἐτύγγανε. Τούτου γοῦν τοῦ
μικρὰ παντάπασι πρᾶττοντος κωμήτου
εἶος ἦν ὃ τὰ μέγιστα πράξας ἕσπερον σιάχ
Ναδῖρ. Αποθανὼν οὖν ὁ σισυροποιὸς,

κατέλιπε τὴν πατριὰν αὐτοῦ πτωχεύουσι
πάντη καὶ πάντων ἐν ὑπορίᾳ· οὐδενὶ γὰρ
ἄλλῳ ἢ ὄναριῳ τινὶ ἢ οὐσία τοῦ πτωχε-
σισυροποιοῦ συνίστατο, ὃ χρωμένη
χήρα ἢ μήτηρ τοῦ κουλῆ Ναδιρ, ἥγοι
παιδὸς Ναδιρ· τοῦτο γὰρ τῆνικαῦτα ἢ
τῷ σιάχ Ναδιρ ὄνομα· φεύγαντα καὶ ξι-
λάρια ἐς τὴν πλησιόχωρον κωμόπολιν
πόλιν ἐκομίζετο· μόνου γὰρ πόρου δι-
ἐσχμάτην πενίαν αὐτῇ ὑπολοίπου τούτου
τυγχάνοντος, πορίζεσθαι ἄλλως τὸν λιτὸν
βίον ἑαυτῇ καὶ τοῖς ἀνήλιξι τεκνίοις αὐτῇ
ἠπόρει παντάπασιν. Κομιζομένη δὲ τῇ
πτωχῇ κωμήτιδι εἰς πρύσιν τὸ εὐτελέστα-
τον φορτίον, συνώδευεν αὐτῇ καὶ ὄπαις
Ναδιρ, πάντως ῥακενδύτης, γυμνόπους,
γυμνοκέφαλος, ὃ μετὰ ταῦτα τοσοῦτου
ὄλβου, τοσοῦτων χρυσίων, τοσοῦτων πολι-
τίμων λίθων ἐγκρατῆς γενόμενος, ὅσα
οὐδεὶς τῶν πώποτε κατακτητῶρων ἐν τοῖς
Σησαυροῖς αὐτοῦ ἐναποτεταμίευτο.

(Οὐδ' ὅσα γε λάϊνος οὐδὸς ἐντὸς ἔερχε
Φοίβου Απόλλωνος Πυθοῖ ἐνὶ πετρῆεσσι.)

Τηνικαῦτα Οουσμπέκοι Τάταροι ἐκ τῆς Μπουχαρίας τῆς πάλαι Σογδιανῆς, ἐς τὸ Χορασάν ἐχθρικῶς ἐσέβαλον, τὴν χώραν λεηλατίσοντας, καὶ ὁ παῖς Ναδὶρ λαφυραγώγημα τούτοις καὶ αὐτὸς γίνεται, καὶ ἀπάγεται ὑπ' αὐτῶν ὅποι καὶ ὅπως αὐτοὶ ἐβούλοντο, πάντως παρὰ τὰ σφέτερα.

Χρόνῳ δὲ πολλῷ μετὰ ταῦτα, νεανίας ἤδη τυγχάνων ἔφηβος, καταλιπὼν τὰ τῶν οὐσμπέκων, λεηδότης πάντως, ἐς τὴν οἰκίαν ἀφίκετο. Συνὼν δὲ καὶ συμπεριφερόμενος τοῖς οὐσμπέκοις, τὸν ληστρικὸν μετιοῦσι βίον, καὶ αὐτὸς ἤδη κατὰ μικρὸν εἶδιστο τοῖς ἐκείνων, καὶ ὁ ληστρικὸς βίος ἔλαθεν αὐτὸν ἕξις κατ' ὀλίγον γενόμενος αὐτῷ δυσασπόβλητος· οἷς γὰρ ὁσημέραι συναναστρεφόμεθα, λανθάνομεν, ὡς τὰ πολλὰ, ὅμοιοι κατὰ μικρὸν ἐκείνοις γινόμενοι. Ἐπανακάμψας οὖν ἐς τὴν ἐνεγκαμένην, τὸν βίον τῶν οὐσμπέκων, οὓς καταλελοίπει, ἔγνω μετέρχεσθαι· καὶ δι' εὐφυΐαν καὶ σύνεσιν, οὐ τρίτα, οὐ δεύτερα, ἀλλὰ πρῶτα ἔπραττεν,

ὑποληστὰς ἢ συλληστὰς ἀνακτησόμενος
τάχιστα, καὶ εὐτυχῶν ληϊζόμενος, ἐκ μι-
κρὰ τὸ πρῶτον πρύπτοντος ἄνδρος, ἐς τὸ
μεγάλα πρύπτειν ἄφικετο, πολλοὺς κατὰ
μικρὸν ὑφ' ἑαυτὸν ὑπαγαγόμενος.

Εν ἐκείνοις τοῖς χρόνοις τῶν αὐγανῶν,
ἔδρους ἐξου τῆς Περσίας τὰ δεξιὰ ἄνω
παρίνδια νεμομένου, καὶ ὁμοδρήσκου
μὲν τοῖς τῦρκοις, ὁμογλώττου δὲ τοῖς γε-
ωργοῖς, ἀποστατησάντων διὰ τὴν βλακίαν
καὶ ἀδρύνειαν τῶν τῆς Περσίας ἀρχόντων,
καὶ ἐπ' αὐτοὺς δυνάμει ἐλθόντων ὑπ'
ἀρχηγὸν Μαχμούτ, καὶ Ἰσπαχὰν μεγά-
λην πόλιν, ὅπου τὰ βασίλεια ἦν τοῦ
Χουσσεῖν τοῦ τότε Περσίας βασιλέως,
πολιορκησάντων, Ταχμάζ ὁ πρεσβύτερος
υἱὸς τοῦ Χουσσεῖν, γνώμη αὐτοῦ τε καὶ
τῶν ἀρχόντων, ἐς τοὺς βορείους νομοὺς
κρύφα ἀποστέλλεται· τοῦτο μὲν, ἀρωγὴν
ἐκεῖθεν τῇ πολιορκουμένῃ πόλει διαπρα-
ξόμενος· τοῦτο δέ, εἴτι καὶ ἕτερον ἀντί-
ξουν συμβαίη, ἐκεῖσε πη διασωθησόμενος,

ἴν' ὁ βασιλικὸς τῶν σοφιδῶν οἶκος μὴ ἐκλείψῃ παντύπασιν.

Ἀλλ' οἱ μὲν αὐγανοὶ, ἐλλείψει τῶν πρὸς τὸ ζῆν καὶ πεινανάγκη, τάχιστα μεγάλην πόλιν ἐξεπολιόρκησαν, καὶ ὁ σιβαρίτης Χουσσεῖν ἀναγκασθεὶς ἐξέρχεται πρὸς τὸν Μαχμούτ, καὶ γνωρίζει αὐτὸν βασιλέα Περσίας, καὶ τὸ διάλιθον περὶ τὸ ἰσοδυναμοῦν ἐν Ἀσίᾳ τῷ στέφανῳ τῶν εὐρωπαίων, ἐξελὼν ἐκ τοῦ αὐτῷ κεφαλοπεριδήματος, τῷ τοῦ τῶν αὐγαγανῶν ἀρχαιοστάτου ἐνέβαλε, καὶ οὕτως αὐτὸς δι' ἐαυτοῦ Περσίας βασιλέα Μαχμούτ τὸν ἀποστάτην, ἀνανδρότατα καὶ αἰσχιστα πράττων, ἀνηγόρευσε. Ὁ δὲ Ταχμάζ οὐδ' ἀρχὴν αὐτῷ τὰ τῆς ἐς τὰ παρακάσπια ὑποστολῆς ἑώρα ἀκίνδυνα, ἐκάστου τῶν μικρῶν νομαρχῶν τὸν θάνατον αὐτοῦ ὁδὸν ἠνεωγυῖαν πρὸς τὴν ἀνεξάρτητον ἡγεμονίαν ὀρῶντος, οὐχ ὅπως καὶ διαπράξασθαι τι σωτήριοιόν τῷ πατρὶ ἴσχυσε. Τοῦτον γοῦν τὸν χουσσεῖνίδην Ταχμάζ ρεμβόμενον οὕτω καὶ περιπλα-

νώμενον, καὶ ἤδη ταῖς ἄρκυσι καὶ ἐνέδραις τῶν ἀπίστων καὶ δολίων πατρικῶν ὑπηρετῶν ἐμπεσεῖν κινδυνεύοντα, ὁρᾷ ὁ πανούργος, εἴπερ τις ἄλλος, ὑρχιληστῆς παῖς **Ναδῖρ**, καὶ ᾠδίνων πάντως μεγάλα, καὶ ὄλον ὄρος, τὸ λεγόμενον, ὑποκρίνεται σωτήρος κομμάτιον, καὶ ἤκει πρὸς αὐτὸν, ὡς διακαῆς ζηλωτῆς τάχα τοῦ χουσσεϊνικοῦ οἴκου καὶ τῆς περσικῆς θρησκείας, καταπατουμένης ἤδη ὑπὸ τῶν ἀσεβῶν καὶ ἀρπάγων ὀμαριτῶν τῶν αὐγανῶν, καὶ προσκυνεῖ τὸν **Ταχμάζ**, καὶ βασιλέα τῆς Περσίας γνωρίζει, καὶ πάντα ποιήσειν αὐτῷ ἐς ἀναλαβὴν τοῦ πατρικοῦ θρόνου, ἀκμὴν καὶ, ἦν δέη, δύσειν καὶ τὴν ζωὴν αὐτοῦ αὐτῷ, διακαῶς ἐπαγγέλλεται.

Ταῦτα ὁ χουσσεϊνίδης πυνθόμενος, ὁ φάσγανον καὶ δολοφονικὸν ἐγχειρίδιον ἀπηωρημένον ὑπὲρ τὸν αὐχένα, ὄναρ καὶ ὕπαρ τῷ φόβῳ ὄρων, ἀγκάλαις ἠνεωγμέναις περιπτύσσεται καὶ καταφιλεῖ τὸν παιῖδα **Ναδῖρ**, καὶ ἄλλον αὐτὸν **Ταχμάζ** ὀνομάζει. *Εκ τούτου ὁ παῖς **Ναδῖρ**, **Ταχ-***

μαῖς παῖς Ναδῖρ ἐκαλεῖτο, καὶ στρατηγὸν ἑαυτὸν τοῦ βασιλεῆως ἀνεκήρυξε· καὶ συντίθενται ἄμφω, καὶ ὁ μὲν χουσσεινίδης γνωρίζειν ὁμολογήσει τὸν παῖδα Ναδῖρ, ἤδη Ταχμὰς παῖδα Ναδῖρ, πρέσβυν αὐτοκράτορα, στρατηγὸν ἀνεξάρτητον πάντη καὶ αὐτοκίνητον, ὑπερέτην αὐτέξούσιον, αὐτόνομον καὶ αὐτοκέφαλον, καὶ πραγματευτὴν ἐν πᾶσι αὐτόγνωμον· ὁδὲ Ταχμὰς παῖς Ναδῖρ ὡς ἀρχηγμόνα καὶ βασιλέα νόμιμον τὸν χουσσεινίδην Ταχμὰς ἐγνώρισε, τῶν πρωτείων πανταχοῦ καὶ τῶν βασιλικῶν παρασῆμων αὐτῷ ἐξιστάμενος.

Ταῦτα ὁρῶν καὶ πνυδόμενος ὁ Περσικὸς λαὸς, οἰκτείρων τὸν χουσσεινίδην Ταχμὰς, καὶ δαυμάζων τὸν Ταχμὰς παῖδα Ναδῖρ, ἐκείνω μὲν ἀναλαβεῖν τὴν βασιλείαν καὶ καθίσει ἐπὶ τοῦ πατρικοῦ θρόνου, τούτῳ δὲ τῶν ἀποστατῶν καὶ ἀρπάγων περιγενέσθαι ἤνχετο, εὐτυχοῦντα ἐν ὕπλοις πάντοτε. Οὕτω μὲν οὖν ἡ στρατιά

τοῦ Ταχμάζ παιδὸς Ναδὶρ ἤρξετο, καὶ ἦδη ὁ γενναῖος ζηλωτὴς καὶ ἔνδερμος ὑπέρμαχος τῆς περσικῆς βασιλείας καὶ Σρησκείας, καὶ ἐν παρατάξει μεγάλη ἰκανὸς ἦν τοὺς ἐχθροὺς τοῦ βασιλέως καταγωνίζεσθαι, καὶ ἐπὶ τὸν σατράπην τοῦ Χορασάν ἔρχεται, καὶ μάχη τοῦτον κατὰ κράτος νικήσας, ἐγκρατὴς τοῦ νομοῦ ὑπὲρ τοῦ χουσσεϊνίδου Ταχμάζ γίνεται. Ἐπειτα δὲ ὀρμήσας δυνάμει ἐντεῦθεν, ἐπὶ τὸν ἀδελφὸν τοῦ Μαχμούτ· ἦδη γὰρ οὗτος τὸ ζῆν κατεστρόφει· ἔρχεται, καὶ νικήσας ὀλοσχερῶς τοὺς ἀύγανους, ἐς τὸ Ἰσπαχάν Σριαμβεύων ἐλαύνει, καὶ ὁ ἄρπαξ διασωθῆναι ἐς τὴν Αὐγανίαν βουλούμενος, κατ' ὁδὸν ἐπιβουλεύεται ὑπὸ ἄλλων ἀρπάγων καὶ φονεύεται. Ταχμάζ παῖς Ναδὶρ μεταπέμπεται μετὰ ταῦτα τὸν βασιλέα ἐκ Χορασάν, καὶ ἐπὶ τοῦ πατρικοῦ ἐγκαθίζει θρόνου, καὶ τὴν Περσίαν πᾶσαν αὐτῷ ὑποτάττει, τοῖς τε τύρκοις πολεμεῖ καὶ τόπους τούτους ἀφαιρεῖ, καὶ φοβερός ἐστὶν αὐτοῖς, καὶ τὴν εἰρή-

νην πολλὰ κίς ὑπηγόρευεν αὐτοῖς ὅπως ἐβούλετο.

Πολέμου ποτέ ὄντος πρὸς τοὺς τέρκους τοῖς πέρσαις, ὁ Ταχμάζ παῖς Ναδῖρ, αὐτουργὸς αἰεὶ πολέμων καὶ μαχῶν ὦν, διέτριβεν ἐν τοῖς ὄρειοις, καὶ βαρὺς μάλα καὶ δλιπτικὸς καὶ πνικτικὸς, οὕτως εἰπεῖν, τοῖς τέρκοις ἐτύγγανεν· οἱ δὲ μὴ δυνάμενοι δι' αὐτοῦ τὸν πόλεμον καταλύσασθαι, ἐπὶ μεγάλοις μόνον καταλύσει πολέμου συναινοῦντος, ἐφ' ἕτερα τρέπονται, καὶ πρέσβεις αὐτοκράτορας, ἀγνοοῦντος τοῦ Ταχμάζ παιδὸς Ναδῖρ, πρὸς τὸν Ταχμάζ Χουσσεϊνίδην ἀπέστειλαν, ἐξαιτούμενοι παρ' αὐτοῦ ὡς βασιλέως τὴν εἰρήνην· καὶ οἱ περὶ αὐτὸν, φθονοῦντες τῷ Ταχμάζ παιδὶ Ναδῖρ, ἀκίνδυνον καὶ σωτήριον τόπον δεατῶν ἀνοία καταλιπόντες, τραγικῶν ὑποκριτῶν ὀλεθρίως ὑποκρίνονται πρόσωπα· παροτρύναντες γὰρ τὸν Χουσσεϊνίδην, συνέπραξαν τοῖς τέρκοις τὴν ὀλεθρίαν σφίσιν εἰρήνην, καὶ ὁ Χουσσεϊνίδης ὑπέγραψε ταύτην, ἐπι-

λανθανόμενος ἢ περιφρονῶν, ὧν μετὰ τοῦ ἄλλου αὐτοῦ Ταχμιάζ πεποιθήκει συγκειμένων. Πυθόμενος δὲ ταύτην ὁ παῖς Ναδιρ, ἠγθέσθη μὲν ταύτη καὶ ἐχαλέπηνε, δῆλα δὲ τὰ δόξαντά οἱ οὐδενὶ ἐποίησεν, ἀλλ' ἄρέσκειαν προσποιηθεὶς, ἐς Ἰσπαχὰν ἐπανῆλθε, γνωρίσας τάχα, ἃ ὁ βασιλεὺς, ὡς ἀρχηγεμὼν τῆς Περσίας ἐποίησε. Μετὰ δὲ οὐ πολλὰς ἡμέρας, ἐστιᾶσαι τάχα τὸν βασιλέα καὶ τοὺς περὶ αὐτὸν ἐκτὸς τοῦ Ἰσπαχὰν ἐν τοῖς αὐτοῦ ἀρχείοις βουληθεὶς, καὶ ἐορτάσαι οὕτω τὴν εἰρήνην, ἐκείνους μὲν κατασφαγῆναι πάντας ἐκέλευσε, τὸν δὲ ἠλίδιον Χουσεϊνίδην, ἀπέπεμψε μὲν ἐς τὰ βασίλεια, πολυτευόμενος τὸν λαὸν, διαπραξάμενος δὲ αὐτῷ οἰνοφλυγίας καὶ αἰσχρῶν ἐρώτων δημοσίαν ὑπόληψιν, μισητέον καὶ βδελυκτέον τοῖς πέρσαις ἀποκατέστησε, καὶ τέλος τῆς βασιλείας ἐξέωσεν, καὶ ἐς τὸ Χορασὰν ἔπεμψεν, ἐκεῖ που ἐν τινὶ φρουρίῳ κεκλεισμένον βιώσοντα τὸν φαυλόβιον, ἀλλὰ κατ' ὁδὸν ὁ Ταχμιάζ ἀπέθανε.

Μετὰ δὲ τὸν θάνατον αὐτοῦ, παῖδ' αὐτῷ καταλειφθέντα κομιδῇ ἀνήλικα, βασιλέα τῆς Περσίας ὁ Ταχμάζ παῖς Ναδῖρ ἀνηγόρευσεν ὑφ' ἑαυτὸν τῆς βασιλείας ἐπιτροπον· καὶ ποτε διατρίβοντος αὐτοῦ ἐν τοῖς παρακυρίοις ἐν Ἀλανία δέρονς, ὥσπερ συχνὰ ποιεῖν εἰώθει, τῇ ὠραιότητι τοῦ τόπου ἐλκόμενος, συνέβη τάχα τὸ παιδίον τεθνᾶναι. Τηνικαῦτα ὁ ὑπουργὸς καὶ κρυψίνους Ναδῖρ, τῆς ἀγγελίας τοῦ θανάτου ἠκούσης, κατήφειαν πολλὴν, καὶ λύπην βαθεῖαν προσποιούμενος, περὶ τοῦ ποιητέου ἠπόρει, καὶ τὸ τί ποιήσωμεν, πῶς διαθῶμεν τὸ μέλλον, συχνῶς καὶ μετὰ βαθέων ἀναστεναγμῶν ἐπελέγετο. Τοῦ βασιλικοῦ οἴκου πάντη ἐκλείψαντος, ἀπαρμύθητος ὁ Ταχμάζ Ναδῖρ ἐφαίνετο. Τηνικαῦτα τῶν περὶ αὐτὸν τις λογίων ἀνίσταται, καὶ ἀρχόμενος οὕτω τοῦ λόγου „γενεαὶ ἔρχονται, γενεαὶ παρελεύσονται“ δημηγορεῖ, παραμυθεῖται ἅπαντας, καὶ αὐτὸν τὸν Ταχμάζ παῖδα Ναδῖρ Βασιλέα Περσίας, ὡς διὰ τὰς μεγάλας καὶ πασιδήλους

ἀρετὰς, κρείττονα πάντων καὶ βασιλικῶν ὑπογόνων τυγχάνοντα, προβάλλεται. Αναγορεύουσι γοῦν ὁμοθυμαδὸν αὐτὸν ἅπαντες, ὃ, τε στρατὸς καὶ οἱ στρατάρχαι, βασιλέα Περσίας, καὶ ἄντι τοῦ Ταχμάζ κουλῆ Ναδὶρ, ὡς πρῦτερον ἐκαλεῖτο, σιὰχ Ναδὶρ (βασιλέα Ναδὶρ) μετωνόμασαν, πετηκονταετῆ που τυγχάνοντα.

Μετὰ ταῦτα ὁ σιὰχ Ναδὶρ ὑποτάξαι πῶς καὶ λεηλατῆσαι τὴν πολύολβον Ἰνδίαν βουλόμενος, ὅπου τηνικαῦτα ὁ σιὰχ Ἀλέμ, ἄλλος οὗτος Σαρδανάπαλος, ἐβασίλευεν, ἀποστασίαν πλάττει καὶ κοινολογεῖ, ἐν τοῖς ἐώοις τῆς Περσίας ἐν Αὐγανία, οὐ πόρρω τοῦ Ἰνδοῦ ποταμοῦ, καὶ ἐς τὸ Κανδαχάρ μητρόπολιν τῆς χώρας ἀφίκετο, λόγῳ μὲν, ἀποστασίαν μελετωμένην καὶ τυρρευομένην καὶ ὑποκαίουσαν καὶ ἤδη ἐκραγήσεσθαι μέλλουσαν, ἀπειρήξων ἐν καιρῷ προλαμβάνων, τὸ δ' ἀληθὲς, λησόμενος τὸν σιὰχ Ἀλέμ, πράξαι, ἃ ἐβούλετο κατ' αὐτοῦ, παρασκευαζόμενος. Οὕτω μὲν οὖν διατρίψας χρόνον τινὰ ἐν τῷ Κανδαχάρ οὐ